

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 73.166/1
van 24 mei 2023

avis 73.166/1
du 24 mai 2023

over

sur

een voorontwerp van wet
‘betreffende de oprichting en
het beheer van de Federal
Learning Account’

un avant-projet de loi ‘relatif à
la création et la gestion du
Federal Learning Account’

Op 27 februari 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Werk verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet ‘betreffende de oprichting en het beheer van de Federal Learning Account’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 27 april 2023. De kamer was samengesteld uit Wilfried VAN VAERENBERGH, eerste voorzitter van de Raad van State en Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Wouter PAS, staatsraad, Johan PUT, assessor, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Rein THIELEMANS, eerste auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Wilfried VAN VAERENBERGH, eerste voorzitter van de Raad van State.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 24 mei 2023.

*

Le 27 février 2023, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre du Travail à communiquer un avis dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de loi ‘relatif à la création et la gestion du Federal Learning Account’.

L'avant-projet a été examiné par la première chambre le 27 avril 2023. La chambre était composée de Wilfried VAN VAERENBERGH, premier président du Conseil d'État et Marnix VAN DAMME, président de chambre, Wouter PAS, conseiller d'État, Johan PUT, assesseur, et Wim GEURTS, greffier.

Le rapport a été présenté par Rein THIELEMANS, premier auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Wilfried VAN VAERENBERGH, premier président du Conseil d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 24 mai 2023.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2.1. Krachtens hoofdstuk 12 van de wet van 3 oktober 2022 ‘houdende diverse arbeidsbepalingen’ beschikt iedere werknemer die onder het toepassingsgebied ervan valt over een individueel opleidingsrecht. Dat recht wordt geconcretiseerd ofwel in een collectieve arbeidsovereenkomst, gesloten in de schoot van een paritair (sub-)comité overeenkomstig de wet van 5 december 1968 ‘betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités’, die door de Koning algemeen verbindend is verklaard, ofwel door middel van het toekennen van opleidingsdagen op de in artikel 50, § 1, c), van de voornoemde wet van 3 oktober 2022 bedoelde individuele opleidingsrekening.

Het voorontwerp van wet strekt ertoe een digitale applicatie in te voeren, genaamd “Federal Learning Account” (hierna: FLA), die tot doel heeft om de werknemers en de werkgevers te laten beschikken over informatie aangaande het opleidingskrediet van de werknemers, de individuele opleidingsrekening, de gevolgde opleidingen en de sectorale opleidingsrechten en de sectorale aspecten van de opleiding.²

2.2. Hoofdstuk 1 bevat inleidende bepalingen en hoofdstuk 2 bevat definities. Hoofdstuk 3 bepaalt de doelstellingen van het verzamelen en verwerken van persoonsgegevens in de FLA en bepaalt de persoonsgegevens die de FLA voor iedere geregistreerde persoon bevat met betrekking tot de periodes waarin deze in de hoedanigheid van werknemer is tewerkgesteld, alsook de gegevens met betrekking tot de werkgever waarbij de geregistreerde persoon is tewerkgesteld. De Koning wordt gemachtigd om bijkomende persoonsgegevens te bepalen betreffende de tewerkstelling, de kwalificaties en de opleiding die kunnen worden verzameld. De taken van de als verwerkingsverantwoordelijke aangewezen Sigedis vzw³, in verband met het beheer van de FLA en het verlenen van de toegang tot de FLA aan de geregistreerde persoon vanuit de website www.mycareer.be, en in verband met de toegang door de actoren die belast zijn met een opdracht in het kader van de beroepsopleiding, worden bepaald. Hoofdstuk 3 regelt voorts het wijzigen of aanvullen van de door een werkgever geregistreerde gegevens in de FLA op vraag van de geregistreerde persoon, bepaalt de maximale bewaringstermijn van de gegevens en regelt het wissen van de persoonsgegevens als ze niet langer nodig zijn voor de verwezenlijking van de doeleinden van de FLA. De Koning wordt gemachtigd om bijkomende

¹ Aangezien het gaat om een voorontwerp van wet, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Zie op EU-vlak de Aanbeveling van de Raad van 16 juni 2022 ‘inzake individuele leerrekeningen’ (2022/C 243/03).

³ Sociale individuele gegevens – données individuelles sociales vzw, opgericht overeenkomstig artikel 12 van het koninklijk besluit van 12 juni 2006 ‘tot uitvoering van Titel III, hoofdstuk II, van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact’.

categorieën van ontvangers te bepalen en de nadere voorwaarden te bepalen waaronder dit toegelaten is. Hoofdstuk 4 regelt de verplichtingen van de werkgever tot registratie en bijwerking van gegevens. Het regelt de mededeling aan de werknemer van informatie over het bestaan van de FLA, de verwerkte persoonsgegevens, de doeleinden van de gegevensverwerkingen, de bewaringstermijn en de ontvangers van de persoonsgegevens, evenals over de gebruiksmodaliteiten, de stand van het opleidingskrediet, en het recht om een rechtzetting te vragen aan de werkgever van de gegevens die foutief zijn of die niet in de FLA zijn weergegeven. Het regelt tevens het sluiten van de toegang van de werkgever nadat de arbeidsovereenkomst is beëindigd. Hoofdstuk 5 vertrouwt het toezicht op de naleving van de aan te nemen wet en de uitvoeringsbesluiten ervan toe aan de sociaal inspecteurs, die daartoe beschikken over de in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek bedoelde bevoegdheden. Hoofdstuk 6, ten slotte, bevat overgangsbepalingen en regelt de inwerkingtreding van de aan te nemen wet, namelijk op een door de Koning te bepalen datum en uiterlijk op 1 januari 2024.

VORMVEREISTEN

3. Het voorontwerp van wet is, overeenkomstig de wettelijke voorschriften in dat verband, voor advies voorgelegd aan de Gegevensbeschermingsautoriteit.

Indien de aan de Raad van State voorgelegde tekst ten gevolge van het vervullen van dit vormvereiste nog wijzigingen zou ondergaan,⁴ moeten de gewijzigde of toegevoegde bepalingen, ter inachtneming van het voorschrift van artikel 3, § 1, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, alsnog aan de afdeling Wetgeving worden voorgelegd.

Dat geldt eveneens in het geval de thans voorgelegde tekst nog zou worden gewijzigd ingevolge het (facultatief) advies dat gezamenlijk is uitgebracht door de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

ALGEMENE OPMERKING

4.1. Het voorontwerp bevat verschillende delegaties aan de Koning die, voor zover ze betrekking hebben op de verwerking van persoonsgegevens, getoetst moeten worden aan het legaliteitsbeginsel vervat in artikel 22 van de Grondwet.

Krachtens artikel 22 van de Grondwet geldt voor elke verwerking van persoonsgegevens en, meer in het algemeen, voor elke schending van het recht op het privéleven, dat het formeel legaliteitsbeginsel dient te worden nageleefd.

⁴ Namelijk andere wijzigingen dan diegene waarvan in dit advies melding wordt gemaakt of wijzigingen die ertoe strekken tegemoet te komen aan hetgeen in dit advies wordt opgemerkt.

Doordat artikel 22 van de Grondwet aan de bevoegde wetgever de bevoegdheid voorbehoudt om vast te stellen in welke gevallen en onder welke voorwaarden afbreuk kan worden gedaan aan het recht op eerbiediging van het privéleven, waarborgt het aan elke burger dat geen enkele inmenging in dat recht kan plaatsvinden dan krachtens regels die zijn aangenomen door een democratisch verkozen beraadslagende vergadering. Een delegatie aan een andere macht is evenwel niet in strijd met het wettelijkheidsbeginsel voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de “essentiële elementen” voorafgaandelijk door de wetgever vastgesteld zijn.⁵

Bijgevolg moeten de “essentiële elementen” van de verwerking van persoonsgegevens in de wet zelf worden vastgelegd. In dat verband is de afdeling Wetgeving van oordeel dat ongeacht de aard van de betrokken aangelegenheid, de volgende elementen in beginsel “essentiële elementen” uitmaken: 1°) de categorie van verwerkte gegevens; 2°) de categorie van betrokken personen; 3°) de met de verwerking nagestreefde doelstelling; 4°) de categorie van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens; en 5°) de maximumtermijn voor het bewaren van de gegevens.⁶

Wat betreft de voornoemde essentiële elementen en de machtigingen aan de Koning die daarop betrekking hebben, kunnen de hiernavolgende opmerkingen worden gemaakt.

4.2. De artikelen 8 en 16, eerste lid, van het voorontwerp verlenen aan de Koning telkens de bevoegdheid om, in het licht van een welbepaalde doelstelling, de nadere modaliteiten (lees: nadere regels) vast te stellen met betrekking tot de verwerkingen van de in artikel 5 van het voorontwerp bedoelde persoonsgegevens. Voor zover die machtigingen enkel betrekking hebben op de concretisering of de (technische) uitvoering van de verwerkingen van persoonsgegevens, doen ze geen probleem rijzen.

4.3. In de inleidende zin van artikel 10 van het voorontwerp wekt het gebruik van de woorden “in het bijzonder” de indruk dat er nog andere doelstellingen kunnen zijn waarvoor de actoren belast met een opdracht in het kader van de beroepsopleiding de persoonsgegevens kunnen raadplegen en ontvangen. Die doelstellingen dienen echter exhaustief in het voorontwerp te worden bepaald.⁷

4.4. Artikel 16, tweede lid, van het voorontwerp bepaalt dat de Koning de bijkomende categorieën van ontvangers kan bepalen waaraan de persoonsgegevens mogen worden vrijgegeven en de nadere voorwaarden kan bepalen waaronder dit toegelaten is. De gemachtigde gaf hierbij de volgende toelichting:

“Deze delegatie moet gelezen worden in functie van de verwezenlijking van de doeleinden van de FLA. Deze delegatie heeft dus niet tot doel om zonder meer

⁵ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof: zie inzonderheid GwH 18 maart 2010, nr. 29/2010, B.16.1; GwH 20 februari 2020, nr. 27/2020, B.17.

⁶ Zie adv.RvS 68.936/AV van 7 april 2021 over het voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 14 augustus 2021 ‘betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie’.

⁷ De woorden “in het bijzonder” lijken overigens niet geheel in overeenstemming te zijn met de woorden “plus précisément” in de Franse tekst, die een meer beperkende draagwijdte hebben.

bijkomende categorieën van ontvangers aan te duiden die nuttig worden geacht. Het kan daarentegen noodzakelijk zijn om bijkomende categorieën van ontvangers door de Koning aan te duiden om de opleidingsrechten van de werknemers te waarborgen. Deze delegatie moet met andere woorden als een extra waarborg gezien worden om de doeleinden van de FLA te verwezenlijken. Hierbij is rekening gehouden met de snel evoluerende technologische context waarin databanken opereren. Zij vereisen dan ook een adequaat wetgevend kader dat toelaat om zich aan deze context voldoende aan te passen en hun werking op duurzame wijze te blijven garanderen. Het Grondwettelijk Hof heeft reeds aangegeven dat de delegatie aan de Koning noodzakelijk kan zijn in het geval een verankering in een wetkrachtige norm de wetgever niet in staat zou stellen een doelstelling van algemeen belang te verwezenlijken wanneer bijvoorbeeld de wijziging van een essentieel element van de gegevensverwerking zo dringend is dat het normale verloop van de wetgevende procedure niet kan worden gevolgd (GwH 18 november 2021, nr. 158/2021, 43, nr. B.8.4.3., www.const-court.be). Deze noodzaak om bijkomende essentiële elementen van de gegevensverwerkingen te delegeren aan de Koning in het kader van de verwezenlijking van het opleidingsrecht is erkend in het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit van 3 juni 2022 bij het wetsontwerp houdende diverse arbeidsbepalingen van 7 juli 2022 (Parl. St. 2021-22, nr. 2810/001, 558, nr. 33): “In het onderhavige geval, rekening houdend met de beperkte inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen ten gevolge van artikel 53 van het ontwerp, indien de aanvrager meent dat andere (categorieën van) persoonsgegevens nodig kunnen zijn om de betrokkene (de werknemer) zijn individueel opleidingsrecht te waarborgen, zoals bepaald in het ontwerp (het doel van de verwerking), is de Autoriteit van mening dat de aanvrager de Koning voor dit specifieke doel de nodige bevoegdheid kan geven” (eigen onderlijning). Deze delegatie is dus accessoir aan de doeleinden van de FLA en hierbij gelden bovendien nog enkele waarborgen. Zo moet bij de uitoefening van deze delegatie advies aan de Gegevensbeschermingsautoriteit worden gevraagd. Daarnaast vormt Sigedis vzw een instelling van sociale zekerheid waardoor de verstrekking van gegevens aan de ontvangers onderworpen is aan een beraadslaging van het Informatieveiligheidscomité.”

Spijts de uitleg van de gemachtigde behoort het bepalen van de categorieën van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens tot de essentiële elementen die bij wet moeten worden bepaald. Eenmaal die categorieën bij wet zijn bepaald, kan aan de Koning een machtiging worden gegeven om er nadere invulling aan te geven.

Artikel 4

5. Aan het einde van artikel 4, 2°, van het voorontwerp schrijve men in de Nederlandse tekst “en uit te oefenen”.

Artikel 5

6. De steller van het voorontwerp dient na te gaan of in artikel 5, § 4, van het voorontwerp niet veeleer dient te worden geschreven “..., die noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van de in artikel 4 vermelde doeleinden van de FLA, mogen worden verwerkt.”

Artikel 9

7. Volgens de gemachtigde dient in artikel 9 van het voorontwerp te worden verwezen naar het gehele artikel 5 van het voorontwerp in plaats van enkel naar paragraaf 1 ervan. Hiermee kan worden ingestemd.

Artikel 10

8. In de memorie van toelichting wordt bij artikel 10 van het voorontwerp verduidelijkt dat onder “actoren” ook de inspectiediensten van de overheidsinstellingen worden begrepen die instaan voor de controle op de naleving van de federale wetgeving en collectieve arbeidsovereenkomsten die opleidingsrechten bevatten. Dit wordt best uitdrukkelijk bepaald in de tekst van het voorontwerp. Bovendien dienen ook de andere betrokken actoren meer precies te worden omschreven.

Artikel 12

9.1. In de memorie van toelichting wordt bij artikel 12 van het voorontwerp verduidelijkt dat een afdoende beveiligde online-toepassing “minstens hetzelfde Level of Assurance (LoA) moet vereisen bij de log-in als mycareer.be.” Indien het de bedoeling is dat deze voorwaarde een afdwingbaar karakter heeft, dient dit uitdrukkelijk in de tekst van het voorontwerp te worden bepaald.

9.2. De “uitdrukkelijke toestemming van de geregistreerde persoon” waarvan sprake in de inleidende zin van artikel 12 van het voorontwerp dient te voldoen aan hetgeen dienaangaande is bepaald in artikel 4, 11), van de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)’.

Artikel 15

10. Het is niet duidelijk waarom, wat betreft de bewaringstermijn, een onderscheid wordt gemaakt al naargelang de dag van de laatste beroepsmatige activiteit zich situeert voor of na de pensioenleeftijd van de geregistreerde persoon. In het eerste geval begint de termijn van vijf jaar pas te lopen vanaf de pensioenleeftijd, in het tweede geval vanaf de dag van de laatste beroepsmatige activiteit. De bewaringstermijn dient in de twee gevallen beter op elkaar te worden afgestemd.

Artikel 16

11. In artikel 16, eerste lid, van het voorontwerp is het niet duidelijk wat wordt bedoeld met “daartoe/à cette fin”. Wellicht kunnen die woorden worden weggelaten. In het andere geval dient de draagwijdte ervan te worden verduidelijkt.

Artikel 18

12. In de memorie van toelichting wordt met betrekking tot artikel 18 van het voorontwerp gesteld dat “deze bepaling (...) geen afbreuk (doet) aan de mogelijkheid dat de werkgever een natuurlijk persoon of rechtspersoon machtigt om de gegevensverwerkingen uit te voeren die noodzakelijk zijn om deze wettelijke verplichting na te leven. Deze gemachtigde treedt in dat geval op in de hoedanigheid als verwerker in zin van artikel 4, 8), van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.” Deze mogelijkheid dient uitdrukkelijk in de tekst van het voorontwerp te worden geregeld.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique ¹ et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET

2.1. En vertu du chapitre 12 de la loi du 3 octobre 2022 'portant des dispositions diverses relatives au travail', chaque travailleur qui relève du champ d'application de celui-ci dispose d'un droit individuel à la formation. Ce droit se concrétise soit dans une convention collective de travail, conclue au sein d'une (sous-)commission paritaire conformément à la loi du 5 décembre 1968 'sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires', rendue obligatoire par le Roi, soit par l'octroi de jours de formation sur le compte formation individuel visé à l'article 50, § 1er, c), de la loi du 3 octobre 2022 précitée.

L'avant-projet de loi a pour objet d'instaurer une application digitale, dénommée « Federal Learning Account » (ci-après : FLA), qui vise à permettre aux travailleurs et aux employeurs de disposer des informations relatives au crédit formation des travailleurs, au compte formation individuel, aux formations suivies ainsi qu'aux droits sectoriels à la formation et aux aspects sectoriels de la formation ².

2.2. Le chapitre 1 comporte des dispositions préliminaires et le chapitre 2 contient des définitions. Le chapitre 3 détermine les finalités de la collecte et du traitement des données à caractère personnel dans le FLA, ainsi que les données à caractère personnel que le FLA contient pour chaque personne enregistrée concernant les périodes durant lesquelles cette personne est occupée en qualité de travailleur, ainsi que les données relatives à l'employeur auprès duquel la personne enregistrée est occupée. Il habilite le Roi à déterminer des données à caractère personnel supplémentaires relatives à l'emploi, aux qualifications et à la formation, qui peuvent être collectées. Il détermine les missions de l'A.S.B.L. Sigedis ³, désignée comme responsable du traitement des données, en ce qui concerne la gestion du FLA et l'octroi de l'accès au FLA à la personne enregistrée à partir du site internet www.mycareer.be, et en ce qui concerne l'accès par les acteurs qui sont chargés d'une mission dans le cadre de la formation professionnelle. Ensuite, le chapitre 3 règle la modification ou l'ajout des données enregistrées par un employeur dans le FLA à la demande de la personne enregistrée, fixe le délai maximal de conservation des données et réglemente la suppression des données à caractère personnel lorsqu'elles ne sont plus nécessaires pour la réalisation des objectifs poursuivis par le FLA. Le Roi est habilité à déterminer les catégories supplémentaires de destinataires ainsi que les conditions plus précises

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par « fondement juridique » la conformité avec les normes supérieures.

² Voir, en ce qui concerne l'Union européenne, la Recommandation du Conseil du 16 juin 2022 'relative aux comptes de formation individuels' (2022/C 243/03).

³ A.S.B.L. Sociale individuele gegevens – données individuelles sociales, créée conformément à l'article 12 de l'arrêté royal du 12 juin 2006 'portant exécution du Titre III, chapitre II de la loi du 23 décembre 2005 relative au pacte entre générations'.

dans lesquelles cela est autorisé. Le chapitre 4 règle les obligations de l'employeur en matière d'enregistrement et d'actualisation des données. Il régit la communication au travailleur d'une information relative à l'existence du FLA, aux données à caractère personnel traitées, aux objectifs du traitement des données, au délai de conservation et aux destinataires des données à caractère personnel, ainsi qu'aux modalités d'utilisation, à l'état du crédit formation et au droit de demander à l'employeur de rectifier les données qui sont erronées ou qui ne figurent pas dans le FLA. Il régit également la fermeture de l'accès de l'employeur au terme du contrat de travail. Le chapitre 5 confie la surveillance relative au respect de la loi dont l'adoption est envisagée et de ses arrêtés d'exécution aux inspecteurs sociaux, qui disposent pour ce faire des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social. Enfin, le chapitre 6 comporte des dispositions transitoires et régit l'entrée en vigueur de la loi à adopter, à savoir à une date à déterminer par le Roi et au plus tard le 1er janvier 2024.

FORMALITÉS

3. Conformément aux prescriptions légales en la matière, l'avant-projet de loi a été soumis à l'avis de l'Autorité de protection des données.

Si l'accomplissement de cette formalité devait encore donner lieu à des modifications du texte soumis au Conseil d'État⁴, les dispositions modifiées ou ajoutées devraient être soumises à la section de législation, conformément à la prescription de l'article 3, § 1er, alinéa 1er, des lois coordonnées sur le Conseil d'État.

Cela vaut également si le texte présentement à l'examen devait encore être modifié consécutivement à l'avis (facultatif) formulé conjointement par le Conseil national du travail et le Conseil central de l'économie.

EXAMEN DU TEXTE

OBSERVATION GÉNÉRALE

4.1. L'avant-projet contient plusieurs délégations au Roi qui, dans la mesure où elles portent sur le traitement de données à caractère personnel, doivent être vérifiées à la lumière du principe de légalité consacré par l'article 22 de la Constitution.

Conformément à l'article 22 de la Constitution, le respect du principe de légalité formelle s'applique à tout traitement de données à caractère personnel et, plus généralement, à toute ingérence dans le droit au respect de la vie privée.

En réservant au législateur compétent le pouvoir de fixer dans quels cas et à quelles conditions il peut être porté atteinte au droit au respect de la vie privée, l'article 22 de la Constitution garantit à tout citoyen qu'aucune ingérence dans l'exercice de ce droit ne peut avoir

⁴ À savoir d'autres modifications que celles dont fait état le présent avis ou que celles visant à répondre aux observations formulées dans le présent avis.

lieu qu'en vertu de règles adoptées par une assemblée délibérante, démocratiquement élue. Une délégation à un autre pouvoir n'est toutefois pas contraire au principe de légalité, pour autant que l'habilitation soit définie de manière suffisamment précise et porte sur l'exécution de mesures dont les 'éléments essentiels' sont fixés préalablement par le législateur ⁵.

Par conséquent, les « éléments essentiels » du traitement de données à caractère personnel doivent être fixés dans la loi elle-même. À cet égard, la section de législation considère que, quelle que soit la matière concernée, constituent, en principe, des « éléments essentiels » les éléments suivants : 1°) les catégories de données traitées ; 2°) les catégories de personnes concernées ; 3°) la finalité poursuivie par le traitement ; 4°) les catégories de personnes ayant accès aux données traitées ; et 5°) le délai maximal de conservation des données ⁶.

En ce qui concerne les éléments essentiels précités et les délégations au Roi qui s'y rapportent, les observations suivantes peuvent être formulées.

4.2. Les articles 8 et 16, alinéa 1er, de l'avant-projet confèrent chacun au Roi le pouvoir de déterminer, eu égard à un objectif bien déterminé, les modalités relatives au traitement des données à caractère personnel visées à l'article 5 de l'avant-projet. Dans la mesure où ces délégations ne portent que sur la concrétisation ou l'exécution (technique) du traitement de données à caractère personnel, elles ne soulèvent aucun problème.

4.3. Dans la phrase introductive de l'article 10 du texte néerlandais de l'avant-projet, l'utilisation des mots « in het bijzonder » donne à penser qu'il peut y avoir d'autres objectifs pour lesquels les acteurs chargés d'une mission dans le cadre de la formation professionnelle peuvent consulter et recevoir les données à caractère personnel. Or, l'avant-projet doit prévoir ces objectifs de manière exhaustive ⁷.

4.4. L'article 16, alinéa 2, de l'avant-projet dispose que le Roi peut déterminer des catégories supplémentaires de destinataires auxquelles les données à caractère personnel peuvent être librement communiquées et fixer les conditions plus précises dans lesquelles cela est autorisé. À ce propos, le délégué a formulé le commentaire suivant :

« Deze delegatie moet gelezen worden in functie van de verwezenlijking van de doeleinden van de FLA. Deze delegatie heeft dus niet tot doel om zonder meer bijkomende categorieën van ontvangers aan te duiden die nuttig worden geacht. Het kan daarentegen noodzakelijk zijn om bijkomende categorieën van ontvangers door de Koning aan te duiden om de opleidingsrechten van de werknemers te waarborgen. Deze delegatie moet met andere woorden als een extra waarborg gezien worden om de doeleinden van de FLA te verwezenlijken. Hierbij is rekening gehouden met de snel evoluerende technologische context waarin databanken opereren. Zij vereisen dan ook een adequaat wetgevend kader dat toelaat om zich aan deze context voldoende aan te passen en hun werking op duurzame wijze te blijven garanderen. Het Grondwettelijk Hof heeft reeds

⁵ Jurisprudence constante de la Cour constitutionnelle : voir notamment C.C., 18 mars 2010, n° 29/2010, B.16.1 ; CC., 20 février 2020, n° 27/2020, B.17.

⁶ Voir l'avis C.E. n° 68.936/AG donné le 7 avril 2021 sur l'avant-projet devenu la loi du 14 août 2021 'relative aux mesures de police administrative lors d'une situation d'urgence épidémique'.

⁷ Les termes « in het bijzonder » figurant dans le texte néerlandais ne paraissent d'ailleurs pas concorder tout à fait avec les mots « plus précisément » du texte français, ces derniers ayant une portée plus restrictive.

aangegeven dat de delegatie aan de Koning noodzakelijk kan zijn in het geval een verankering in een wetkrachtige norm de wetgever niet in staat zou stellen een doelstelling van algemeen belang te verwezenlijken wanneer bijvoorbeeld de wijziging van een essentieel element van de gegevensverwerking zo dringend is dat het normale verloop van de wetgevende procedure niet kan worden gevolgd (GwH 18 november 2021, nr. 158/2021, 43, nr. B.8.4.3., www.const-court.be). Deze noodzaak om bijkomende essentiële elementen van de gegevensverwerkingen te delegeren aan de Koning in het kader van de verwezenlijking van het opleidingsrecht is erkend in het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit van 3 juni 2022 bij het wetsontwerp houdende diverse arbeidsbepalingen van 7 juli 2022 (Parl. St. 2021-22, nr. 2810/001, 558, nr. 33): “In het onderhavige geval, rekening houdend met de beperkte inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen ten gevolge van artikel 53 van het ontwerp, indien de aanvrager meent dat andere (categorieën van) persoonsgegevens nodig kunnen zijn om de betrokkene (de werknemer) zijn individueel opleidingsrecht te waarborgen, zoals bepaald in het ontwerp (het doel van de verwerking), is de Autoriteit van mening dat de aanvrager de Koning voor dit specifieke doel de nodige bevoegdheid kan geven” (eigen onderlijning). Deze delegatie is dus accessoir aan de doeleinden van de FLA en hierbij gelden bovendien nog enkele waarborgen. Zo moet bij de uitoefening van deze delegatie advies aan de Gegevensbeschermingsautoriteit worden gevraagd. Daarnaast vormt Sigedis vzw een instelling van sociale zekerheid waardoor de verstrekking van gegevens aan de ontvangers onderworpen is aan een beraadslaging van het Informatieveiligheidscomité. »

Nonobstant l'explication fournie par le délégué, la détermination des catégories de personnes ayant accès aux données traitées est l'un des éléments essentiels qui doivent être déterminés par la loi. Dès que ces catégories auront été déterminées par la loi, une délégation pourra être donnée au Roi pour préciser les modalités.

Article 4

5. À la fin de l'article 4, 2°, de l'avant-projet, on écrira dans le texte néerlandais « en uit te oefenen ».

Article 5

6. L'auteur de l'avant-projet vérifiera s'il ne faut pas plutôt écrire à l'article 5, § 4, de l'avant-projet : « ... qui sont nécessaires pour la réalisation des objectifs visés à l'article 4 du FLA, peuvent être traitées. »

Article 9

7. Selon le délégué, l'article 9 de l'avant-projet doit viser l'article 5 tout entier de l'avant-projet au lieu de simplement son paragraphe 1er. On peut se rallier à ce point de vue.

Article 10

8. L'exposé des motifs précise en ce qui concerne l'article 10 de l'avant-projet que parmi ces « acteurs » se retrouvent également les services d'inspection des institutions publiques qui sont responsables du contrôle du respect de la législation fédérale et des conventions collectives de travail qui contiennent des droits à la formation. Mieux vaudrait l'exprimer explicitement dans le texte de l'avant-projet. Par ailleurs, il faut également définir avec plus de précision les autres acteurs concernés.

Article 12

9.1. L'exposé des motifs précise en ce qui concerne l'article 12 de l'avant-projet qu'une application en ligne sécurisée de manière efficace « doit avoir les mêmes exigences au moment de la connexion que le Level of Assurance (LoA) comme dans mycareer.be ». Si l'intention est de conférer un caractère contraignant à cette condition, il conviendra de l'indiquer explicitement dans le texte de l'avant-projet.

9.2. L'« autorisation expresse de la personne enregistrée » dont il est question dans la phrase introductive de l'article 12 de l'avant-projet doit satisfaire aux prescriptions en la matière de l'article 4, 11), du règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 'relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE (règlement général sur la protection des données)'.

Article 15

10. Il n'apparaît pas clairement pour quel motif une distinction est opérée, en ce qui concerne le délai de conservation, selon que le jour de la dernière activité professionnelle est antérieur ou postérieur à l'âge de la pension de la personne enregistrée. Dans le premier cas, le délai de cinq ans ne prend effet qu'à partir de l'âge de la pension, dans le second cas, à partir du jour de la dernière activité professionnelle. Il y a lieu de mieux harmoniser le délai de conservation dans les deux cas.

Article 16

11. À l'article 16, alinéa 1er, de l'avant-projet, on n'aperçoit pas clairement ce qu'il faut entendre par « A cette fin/daartoe ». Sans doute ces mots peuvent-ils être omis. Dans le cas contraire, il y aura lieu de préciser leur portée.

Article 18

12. L'exposé des motifs précise en ce qui concerne l'article 18 de l'avant-projet que « [c]ette disposition ne porte pas préjudice à la possibilité que l'employeur mandate une personne physique ou morale de procéder au traitement des données qui sont nécessaires pour respecter une obligation légale. Ce mandataire agit dans ce cas en qualité de sous-traitant au sens de l'article 4, 8), du Règlement général sur la protection des données ». Cette possibilité devra être réglée explicitement dans le texte de l'avant-projet.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE EERSTE VOORZITTER
LE PREMIER PRÉSIDENT

Wim GEURTS

Wilfried VAN VAERENBERGH